

Nr 242

Av fru Holmqvist m. fl., om underlättande av kvinnors återinträde på arbetsmarknaden.

(Lika lydande med motion nr 194 i Första kammaren)

De inom arbetsmarknadsstyrelsen genomförda »labour force»-undersökningarna visar att det finns en betydande mängd kvinnliga ej förvärvsarbetande arbetssökande, som skulle kunna åta sig arbete om lämpligt sådant erbjüdes. Enligt samma undersökningar uppgår dessa till tiotusental under det att arbetsförmedlingarna samtidigt endast haft några tusental platssökande.

Sannolikt finns det många samverkande faktorer som bidragit till bristen på balans mellan möjligheterna att åta sig och att genom arbetsförmedlingarna söka förvärvsarbete. På goda grunder kan man emellertid anta att åtskilliga av dem som ansett sig kunna åta sig men inte sökt arbete utgörs av kvinnor, vars barn vuxit upp, men som av bristfällig yrkesutbildning eller beroende på ändrade arbetsmetoder i deras tidigare yrken, känner sig förhindrade att återinträda på arbetsmarknaden.

Såväl arbetsmarknadspolitiska som sociala skäl kan anföras som motiv för att underlätta dessa kvinnors återinträde i förvärvslivet. De åtgärder som i första hand torde bli nödvändiga är att öka resurserna för omskolning och fortbildning, att bygga ut yrkesvägledningen samt att aktivisera arbetsförmedlingsverksamheten. Erfarenheterna av arbetsnämndens i Stockholm verksamhet med utbildning av kvinnor som önskar återgå till förvärvsarbete visar, att företagarna också är intresserade av att rekrytera arbetskraft från denna grupp av arbetssökande. Med hänsyn till den framtida tillgången på arbetskraft är det motiverat att folkhushållet tillgodogör sig de arbetakraftsresurser som denna grupp av kvinnor utgör. Glädjande nog har arbetsmarknadsstyrelsen uppmärksamheten riktad på dessa problem. I den utbildning styrelsen ordnar har dock andelen kvinnor som deltagit endast uppgått till mellan 10 och 18 %.

Deltagarna vid arbetsmarknadsstyrelsens utbildningsverksamhet kan erhålla utbildningsbidrag. I princip gäller då att vederbörande skall vara anmäld vid arbetsförmedlingen såsom arbetslös och därtill bedömas sakna förutsättningar att på längre sikt erhålla stadigvarande försörjning inom sitt tidigare arbetsområde. Dessutom kan också bidrag utgå i speciella fall — exempelvis vid familjeförsörjares frånfälle där barn finns. För övriga deltagare slutligen gäller att viss närvaropenning utgår.

Dessa villkor får givetvis till en del ses mot bakgrunden av den kostnad arbetsmarknadsstyrelsen ikläder sig för deltagarna. Är den arbetslösa kursdeltagaren medlem i arbetslöshetskassa, kan vederbörande välja att åtnjuta ersättning från denna eller att utnyttja det särskilda utbildningsbidraget. Undervisning, utbildningsmateriel och erforderliga arbetskläder erhålles kostnadsfritt.

Med hänsyn till den stora grupp kvinnor som önskar förvärvsarbete, men som med tanke på sin bristfälliga yrkesutbildning avstår från att anmäla sig som sökande på arbetsförmedlingarna, finns det skäl att aktivare påverka dessa så att de blir arbetssökande. Som en följd härav kommer ökade krav att ställas på arbetsmarknadsstyrelsens utbildningskapacitet, yrkesvägledning och förmedlingsverksamhet.

De utbildningskurser, som arbetsmarknadsstyrelsen kan ordna, kommer emellertid inte att täcka behovet. De kunde kanske kompletteras med en utbyggnad av motsvarande verksamhet i de kommunala yrkesskolornas regi. I vissa kommuner finns, om än i ringa omfattning, redan en sådan verksamhet. Sålunda förekommer bland annat vid Malmö stads yrkesskolor en speciell kontorskurs omfattande 17 veckor med 20 arbetstimmar per vecka. Deltagarna i denna kurs har rekryterats genom arbetsförmedlingen och genomsnittsåldern ligger på 40 år.

Den skisserade utbildningens innehåll och omfattning skall givetvis anpassas till arbetsmarknadens behov av arbetskraft. Därav följer att den icke får dikteras av den alltjämt vanliga synen på »kvinnliga» resp. »manliga» yrkesområden och arbetsuppgifter. En annan sak är emellertid, att dessa kurser, beträffande t. ex. utbildningstidens längd per vecka, får anpassas efter de förhållanden och möjligheter som föreligger inom den grupp av sökande till vilka man vänder sig.

Vid överväganden om en kursverksamhet sådan som den vi förordar, torde också principerna om arbetslöshet som förutsättning att erhålla utbildningsbidrag böra granskas. Såväl de kvinnor, som vill söka sig ut i förvärvslivet, som t. ex. de personer, vilka är sysselsatta med okvalificerade arbetsuppgifter, kan på grund av reglernas nuvarande utformning hämmas i strävan att förbättra sin situation. Sådana överväganden synes kunna leda till bidragsbestämmelser som underlättar strävandena att ernå en för den enskilde och samhället rationellt fungerande arbetsmarknad.

I princip bör de ekonomiska villkoren för deltagarna vara desamma oavsett om en utbildningsverksamhet av nämnt slag bedrivs i arbetsmarknadsstyrelsens eller i de kommunala yrkesskolornas regi. Kostnaderna bör i huvudsak bäras av staten.

En lösning i enlighet med här skisserade riktlinjer ger de något äldre kvinnorna ökad frihet att välja — återinträde på arbetsmarknaden eller arbete i hemmet — och medverkar sannolikt också till att många yngre kvinnor föredrar att vara kvar i hemmen när barnen är små, eftersom de

då vet att möjlighet för återgång till förvärvsarbete finns när barnen vuxit upp.

De anförda synpunkterna på frågan om kvinnornas återinträde på arbetsmarknaden gör inte anspråk på att vara fullständiga. Självfallet finns det anledning till kompletteringar, varför hela problemet bör bli föremål för en skyndsam utredning.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi därför, att riksdagen måtte begära, att Kungl. Maj:t tillsätter en utredning, som skyndsamt tar upp de problem som sammanhänger med att underlätta kvinnornas återinträde på arbetsmarknaden, och därefter återkommer med förslag i frågan till riksdagen.

Stockholm den 23 januari 1962

Mary Holmqvist

Anna-Greta Skantz

Svante Lundkvist

Hugo Bengtsson

Rosa Andersson

Etty Eriksson

Valter Kristenson

Einar Henningsson

Gunnar Engkvist

Sven Mellqvist

Olof Persson

Nr 243

Av herr Jönsson i Ingemarsgården, *angående landsbygdens avfolkning.*

(Lika lydande med motion nr 196 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1962

Elias Jönsson

i Ingemarsgården